

Reglementarea securității și sănătății în muncă atât în dreptul intern cât și internațional

Eufemia VIERIU,
doctor în drept, conferențiar universitar,
Universitatea Petrol-Gaze Ploiești, România

SUMMARY

Occupational safety and health at work, labour law, is a set of uniform binding rules that have as their object the regulation of social relations that form it with regard to the Organization; conduct and control the processes work in order to ensure optimal conditions at science level and modern technology; safeguard the life, for one limb and for all participants in this prevention process of industrial accidents and occupational illness.

Problema sănătății și securității la locul de muncă a constituit și va constitui un element fundamental al politicilor sociale ce au fost adoptate de-a lungul timpului și, datorită diferențelor majore între statele membre, este necesară o abordare globală cu privire la sănătate și securitate în muncă.

Art. 41, alin. (2) din Constituție dispune că: „salariații au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege.”

Potrivit art. 171 din Codul Muncii al României, „angajatorul are obligația să ia toate măsurile necesare pentru protejarea vieții și sănătății salariaților și să asigure securitatea și sănătatea lor în toate aspectele legate de muncă.”¹

Actul normativ special, Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă² „stabilește principii generale referitoare la prevenirea riscurilor profesionale, protecția sănătății și securității lucrătorilor, eliminarea factorilor de risc și accidentare, informarea, consultarea, participarea echilibrată, instruirea lucrătorilor și a reprezentanților lor, precum și direcțiile generale pentru implementarea acestor principii” (art. 1 și 2).

„Securitatea și sănătatea în muncă, instituție a dreptului muncii, este un ansamblu unitar de norme juridice imperative care au ca obiect reglementarea relațiilor sociale ce se formează cu privire la organizarea multilaterală, desfășurarea și controlul proceselor de muncă, în scopul asigurării condițiilor optime, la nivelul științei și tehnicii moderne, pentru apărarea vieții, integrității corporale și sănătății tuturor participanților în acest proces, prevenirea accidentelor de muncă și a îmbolnăvirilor profesionale.”³

Începând cu data de 01 octombrie 2006, Legea nr. 319/2006 a abrogat Legea protecției muncii nr. 90/1996.

Principalele aspecte în care Legea nr. 90/1996 nu corespundea prevederilor legislației europene erau următoarele: prevedea amenzi pentru salariați în cazul nerespectării de către aceștia a măsurilor de protecție a muncii, în contradicție cu Directiva-cadru 89/391/CEE care prevede că unic răspunzător pentru aplicarea măsurilor de sănătate și securitate în muncă este angajatorul; condiționa primirea echipamentului individual de lucru de plata unei sume de către angajat, într-un cuantum de maximum 50% din prețul echipamentului, în contradicție cu Directiva-cadru care spune că aplicarea măsurilor de protecție și prevenire nu trebuie în niciun caz să implice costuri pentru salariați; acesta nu respectă unele dintre prevederile noului Cod al Muncii (Legea nr. 53/2003); folosea

termenul de „protecție a muncii” în loc de cel utilizat de normele europene, respectiv cel de „securitate și sănătate în muncă,” fapt cu importante implicații juridice.⁴

Activitatea de protecție a muncii a evoluat în țara noastră odată cu dezvoltarea industriei.

„În anii 1874 și 1894 au fost adoptate *Legea sanitară*, respectiv *Regulamentul industriilor insalubre*. Legea din 1874 constituie un progres față de legislațiile anterioare introducând o nouă concepție modernă și punând mare accent pe igienă.”⁵

Astfel, în art. 5 din *Regulamentul industriilor insalubre* se prevedea: „În orice stabiliment industrial cu mai mult de 10 lucrători, atelierele vor avea un spațiu de, cel puțin, 5 m³ de fiecare lucrător, iar plafonul va avea înălțimea de, cel puțin, 3 m,” iar în art. 6 se stipula: „Pentru a înlătura pericolul rănirii lucrătorilor în timpul funcționării mașinii, va trebui prevăzut un spațiu liber, destul de larg pentru a permite circulația, iar organele de transmitere ale mașinilor, ascensoarele, roțile legate de vreun motor se vor împrejmuia cu parapetele de siguranță.”

Apoi, protecția muncii a fost reglementată în mod direct, chiar dacă nu s-a folosit această terminologie, prin *Legea minelor*⁶ din 1985, care, la art. 30, prevedea obligația întreprinzătorului de a lua „toate măsurile pentru a executa lucrările de exploatare, astfel încât să evite orice pericol și să garanteze siguranța lucrătorilor.”

Din aceeași perioadă mai datează și alte acte normative cum ar fi: *Legea pentru repausul în zilele de duminică și sărbători* din 1897; *Legea privind munca femeilor în industrie și exploatarea minieră* din 1906; *Legea privind ajutoarele de boală și leziune* din 1923; *Legea privind munca minorilor și femeilor* din 1928.

În anul 1934 este promulgată *Legea privind accidentele de muncă*. Acest act normativ poate fi considerat actul de naștere al instituției protecției muncii pentru țara noastră, în accepția modernă a termenului.

Ministerul Muncii și Ocrotirii Sociale a luat naștere în anul 1936, în anul 1949 s-a înființat *Consiliul pentru protecția muncii*.⁷

În anul 1953, s-a înființat în cadrul Consiliului Central al Sindicatelor, *Inspekția tehni-*

că de Stat pentru protecția muncii în subordinea sa, *Institutul de cercetări științifice pentru protecția muncii*. La nivel teritorial, controlul protecției muncii era exercitat de inspectori încadrați în consiliile regionale și orașenești ale sindicatelor, coordonați metodologic de inspekția amintită.

În luna decembrie 1965 a intrat în vigoare *Legea nr. 5 cu privire la protecția muncii* care cuprindea obligații și răspunderi, precum și organizarea activității, în condițiile economiei centralizate.

În 1968, la Ministerul Muncii s-a înființat *Inspekția de Stat pentru protecția muncii*, compusă din trei inspectorate generale pe ramuri de activitate și o direcție tehnică menită să înglobeze atribuțiile celor trei direcții funcționale.

Întrucât modificările și completările aduse Legii nr. 90/1996 au fost numeroase, aceasta a fost republicată în anul 2001, dar și modificată ulterior.

Codul Muncii al României, intrat în vigoare la 01 aprilie 2003, conține un întreg titlu (V) intitulat *Sănătate și securitate în muncă*, alcătuit din trei capitole, cuprinzând art. 171-187.

Necesitatea dezvoltării prevederilor acestui Cod, în concordanță cu normele europene, a impus adoptarea Legii nr. 319/2006.

În afară de Codul Muncii și de Legea nr. 319/2006, mai există o serie de acte normative care reglementează aspecte ale sănătății și securității în muncă.

„Problema sănătății și securității la locul de muncă a constituit un element fundamental al politicilor sociale ce au fost adoptate, de-a lungul timpului, începând din secolul trecut, în statele ce aveau să devină membre ale Comunităților Europene. Odată cu constituirea comunităților europene, a devenit tot mai necesară, în condițiile în care existau mari diferențieri între statele membre, o abordare globală a problemelor de sănătate și securitate la locul de muncă.”⁸

În *Cartea albă privind securitatea și sănătatea în muncă* este subliniată ideea că această problemă a constituit obiectul de preocupare în ultimii 30 de ani, dar în mod deosebit - după adoptarea *Actului Unic European* din 1987, ritmul reglementărilor în materie s-a intensificat.

Obiectivele în materie sunt clar definite în art. 118 și 118A din *Tratatul asupra Comunității Europene*, în sensul că acestea se angajează ca, printr-o armonizare tot mai accentuată, să contribuie la ameliorarea mediului de muncă pentru a proteja sănătatea și securitatea lucrătorilor.

Organizația Internațională a Muncii a adoptat mai multe convenții în materia protecției sănătății și securității în muncă, unele dintre ele fiind ratificate și de România.

Principalele preocupări ale Organizației Internaționale a Muncii au fost, încă de la apariția acesteia (11 aprilie 1919), sănătatea și securitatea în muncă.

Aceasta are obligația de a sprijini națiunile lumii pentru elaborarea de programe proprii vizând: creșterea nivelului de viață, posibilitatea lucrătorilor de a ocupa funcții în care să dea toată măsura abilității și cunoștințelor lor și care să le creeze satisfacție, astfel încât să contribuie la bunăstarea comună, asigurarea pentru cei interesați a posibilității de formare profesională, posibilitatea tuturor de a participa în mod echitabil la rezultatele muncii în materie de salarii și alte câștiguri, extinderea măsurilor de securitate socială în vederea asigurării unui venit de bază pentru toți cei care au nevoie de protecție precum și pentru asigurarea unor îngrijiri medicale complete, garantarea de șanse egale în domeniul educativ și profesional.⁹

Convenția nr. 121 referitoare la prestațiile în caz de accidente de muncă și de boli profesionale, din anul 1964, prevede că legislațiile naționale „trebuie să protejeze toți salariații din sectoarele private sau publice, inclusiv cooperatist.”

Prima sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii, organul suprem, a avut loc la Washington în luna octombrie 1919, ocazie cu care a fost ales directorul primului Birou Internațional al Muncii.¹⁰

La cea de-a 95-a Conferință Internațională a Muncii, care s-a desfășurat la Geneva, în perioada 31 mai – 16 iunie 2006, a fost adoptată *Convenția privind cadrul promoțional pentru securitate și sănătate în muncă*.

În art. 2 din această Convenție se cere fiecărui membru care o rectifică de a promova îmbunătățirea continuă a securității și sănă-

tății în muncă, cu scopul de a preveni accidente, bolile profesionale și decesele la locul de muncă, prin elaborarea, în consultare cu patronatele și sindicatele reprezentative, a unei politici naționale, a unui sistem și a unui program național.

Conform art. 4 din Convenție, sistemul național de securitate și sănătate în muncă trebuie să includă, printre altele:

- legislația, contractele colective dacă este cazul și orice alte instrumente legate de securitatea și sănătatea în muncă;

- o autoritate sau un organism ori autorități sau organisme responsabile cu securitatea și sănătatea în muncă, desemnate conform legislației sau practicii naționale;

- mecanisme care să asigure respectarea legislației naționale, inclusiv sisteme de inspecție a muncii;

- măsuri pentru promovarea, la nivel de unitate, a cooperării între conducere, lucrători și reprezentanții acestora, ca element esențial de prevenire în mediul muncă.

În decursul existenței sale, cum era normal, Organizația Internațională a Muncii s-a preocupat de problemele privind securitatea și sănătatea în muncă.

Convenția O.I.M. nr. 121/1964 privitoare la despăgubirile acordate în caz de accident de muncă sau îmbolnăvire profesională. Convenția obligă statele membre să stabilească în ce condiții un accident de traseu poate fi considerat accident de muncă; să enumere bolile ce sunt considerate boli profesionale.

Indemnizațiile cuvenite persoanelor care au devenit incapabile de a muncii datorită unui accident de muncă, despăgubirile cuvenite urmașilor celui decedat într-un accident de muncă formează obiectul reglementării art. 13-15 din Convenție.

Convenția O.I.M. nr. 155/1981 privind securitatea și sănătatea muncitorilor, convenție esențială, consacră obligația statelor de a aplica și de a verifica aplicarea unei politici coerente în materie de securitate și sănătate a lucrătorilor la locul de muncă.¹¹

*Convenția O.I.M. nr. 161/1985 cu privire la serviciile de sănătate în muncă*¹² stabilește obligația statelor membre de a institui progresiv servicii de medicină a muncii pentru toți salariații din economiile naționale.

Serviciile de medicină a muncii trebuie:

- să identifice riscurile de îmbolnăvire la locul de muncă;
- să supravegheze sănătatea lucrătorilor în timpul procesului de muncă;
- să asigure promovarea precum și adaptarea muncii la lucrător și nu invers, să se organizeze puncte de prim ajutor;
- să fie gratuite;
- să participe la cercetarea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.¹³

În Uniunea Europeană a fost emisă o directivă cu aplicabilitate generală (*Directiva-cadru nr. 89/391 din 12 iunie 1989*)¹⁴ și numeroase directive sectoriale, care formează „un adevărat labirint.”

Aceasta constituie cadrul juridic general în această materie, fiind stabilit, prin preambulul său, că „ameliorarea securității, a igienei și sănătății muncitorilor reprezintă un obiectiv ce nu poate fi subordonat considerațiilor de factură pur economică.” Elementul de importanță deosebită adus de această Directivă constă în obligația angajatorului de a adapta munca la om, prin diferite procedee, printre care: alegerea metodelor de producție și muncă, organizarea ergonomică a locurilor de muncă în scopul atenuării muncii monotone sau repetitive, reducerea efectelor acestora asupra sănătății.

Cel care angajează este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele legate de munca pe care o prestează. Angajatorul este cel care va suporta toate cheltuielile pentru luarea măsurilor de securitate și sănătate în muncă. Reprezentanții salariaților sunt cei care pot propune măsuri de protecție și sunt consultați conform legislației proprii fiecărui stat membru al Uniunii Europene.

În baza Directivei-cadru nr. 89/391 au fost adoptate mai multe directive:

- *Directiva nr. 89/654/CCE din 30 noiembrie 1989 privind prescripțiile minime de securitate și sănătate la locurile de muncă;*

- *Directiva nr. 89/655/CCE din 30 noiembrie 1989 privind prescripțiile minime de securitate și sănătate pentru utilizarea de către lucrători în timpul muncii a echipamentelor de muncă, modificată prin Directiva nr. 95/63 din 05 decembrie 1995;*

- *Directiva nr. 89/656/CCE din 30 noiembrie 1989 privind prescripțiile minime de securitate și sănătate pentru utilizarea de către lucrători în timpul muncii a echipamentelor de protecție individuală;*

- *Directiva nr. 91/383/CCE din 25 iunie 1991 privind măsurile care vizează promovarea ameliorării securității și sănătății în muncă a lucrătorilor care au o relație de muncă pe durată determinată sau o relație de muncă interimară;*

- *Directiva nr. 2000/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 septembrie 2000 cu privire la protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți biologici în timpul muncii;*

- *Directiva nr. 2006/25/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 05 aprilie 2006 privind prescripțiile minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscurile datorate agenților fizici.*

„Există și anumite principii generale de prevenire”¹⁵ care se vor regăsi și în Directiva Consiliului nr. 89/391/CCE:

- evitarea riscurilor;
- evaluarea riscurilor care nu pot fi evitate;
- combaterea riscurilor la sursă;
- adaptarea muncii la om, în special în ceea ce privește proiectarea posturilor de muncă, alegerea echipamentelor de muncă, a metodelor de muncă și de producție, în vederea reducerii monotoniei muncii, a muncii cu ritm predeterminat și a diminuării efectelor acestora asupra sănătății;
- adaptarea la progresul tehnic;
- înlocuirea a ceea ce este periculos cu ceea ce nu este periculos sau cu ceea ce este mai puțin periculos;
- dezvoltarea unei politici de prevenire coerente care să cuprindă tehnologiile, organizarea muncii, condițiile de muncă, relațiile sociale și influența factorilor din mediul de muncă;
- adoptarea, în mod prioritar, a măsurilor de protecție colectivă față de măsurile de protecție individuală;
- furnizarea de instrucțiuni corespunzătoare lucrătorilor.

În ceea ce privește primele reglementări ale protecției muncii în unele țări dezvoltate putem spune că în Anglia, în anul 1833, au

fost numiți primii inspectori pentru fabrici, iar în 1844 a fost adoptat *Marele act al fabricii* care a dăinuit aproape un secol. În anul 1937 a fost înlocuit cu documentul intitulat *Actul fabricilor*, modificat în anul 1948, care stabilește în mod amplu aspecte referitoare la prevenirea accidentelor de muncă, sancționarea severă a abaterilor, aplicarea unor măsuri de siguranță și protecția sănătății personalului.

O.I.M. a devenit, în anul 1946, prima instituție specializată a Organizației Națiunilor Unite.

Ea a jucat un rol activ în promovarea cooperării tehnice internaționale, realizarea unor norme juridice de muncă aplicabile în marea majoritate a lumii, s-a preocupat de sporirea implicării organizației în dezbaterile și soluționarea marilor probleme ale dezvoltării și păcii.

În cadrul sesiunilor sale au fost dezbătute teme ca: industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, ameliorarea condițiilor și a mediului muncii, salariile minime, asigurările sociale și protecția socială, libertatea sindicală și negocierea colectivă, munca la domiciliu, abolirea muncii copiilor, reducerea sărăciei prin muncă, globalizarea și efectele sale sociale, stimularea încadrării în muncă a tinerilor, criza locurilor de muncă, munca decență în serviciul dezvoltării durabile.

Franța se remarcă prin cele mai vechi

referiri la protecția muncii consemnate în Legea pentru sănătate și moralitatea ucenicilor, din anul 1802 care stabilea standardul pentru ventilație și permitea magistraților sau membrilor marcanți din localitate să inspecteze orice loc de muncă.

Sub aspectul competenței, Franța este principala promotoare a *sistemului generalist al inspecției muncii* bazat pe intervenția asupra ansamblului realităților sociale ale întreprinderilor, respectiv: control, îndrumare și conciliere.

„Germania a avut primele reglementări cu elemente de protecția muncii în *Legea tinerilor care muncesc în fabrici* (1839) și *Legea pentru numirea inspectorilor* (1845). Ulterior, s-au adoptat *Codul industrial* (1869), *Codul imperial de asigurări* (1884), *Legea minelor*, *Legea produselor toxice*, *Legea produselor explozive* și *Legea echipamentelor tehnice*.”¹⁶

„Statele Unite ale Americii au avut primele reglementări de protecția muncii în statul Massachusetts prin *Legea pentru prevenirea accidentelor în fabrici* (1877) și prin *Legea declarării și cercetării accidentelor* (1886).”¹⁷

În considerarea aderării României la Uniunea Europeană la 01 ianuarie 2007 și în temeiul Legii nr. 319/2006, s-a înregistrat un proces accelerat de transpunere, pe calea hotărârilor de guvern, a directivelor specifice în materie de securitate și sănătate în muncă.

NOTE

¹ A se vedea Codul muncii art. 171, alin. (1) și (2), adoptat prin Legea nr. 53/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 72 din 05 februarie 2003 cu modificările și completările aduse prin: Legea nr. 480/2003 pentru modificarea lit. e), art. 50 din Legea nr. 53/2003 – Codul Muncii publicat în Monitorul Oficial al României nr. 814 din 18 noiembrie 2003; Legea nr. 541/2003 pentru modificarea unor dispoziții ale Legii nr. 53/2003 – Codul muncii publicat în Monitorul Oficial al României nr. 913 din 19 decembrie 2003; Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 65/2005 privind modificarea unor dispoziții ale Legii nr. 53/2003 – Codul muncii publicat în Monitorul Oficial al României nr. 576 din 05 iulie 2005, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 371/2005 publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1147 din 19 decembrie 2005; Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale publicată în Monitorul Oficial al României nr. 672 din 27 iulie 2005; Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 55/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 – Codul muncii publicat în Monitorul Oficial al României nr. 788 din 18 septembrie 2006, aprobată cu completări prin Legea nr. 94/2007 publicată în Monitorul Oficial al României nr. 264 din 19 aprilie 2007; Legea nr. 237/2007 privind modificarea alin. (1) al art. 269 din Legea nr. 53/2003 – Codul Muncii publicat în Monitorul Oficial al României nr. 497 din 25 iulie 2007.

² Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 646 din 26 iulie 2006.

³ Țiclea Alexandru, „Tratat de dreptul muncii”, Editura U. J., București, 2007, p. 709.

⁴ Radu Roxana Cristina, „Dreptul muncii”, Editura C.H. Beck, București, 2008, p. 308.

⁵ A se vedea și Livia Chiriță, „Scurt istoric al asistenței medicale în România,” în Revista „Medicina Familiei,” nr. 13, Editura Polirom, Timișoara, 1997.

⁶ Acest act normativ prevedea înființarea caselor de ajutor prin intermediul cărora se acorda sprijin pentru incapacitate temporară de muncă, datorită accidentării sau îmbolnăvirii, dar și a caselor de pensii, care stabileau pensii de invaliditate pentru accidente de muncă sau boli profesionale.

În prezent, *accidentul de muncă* reprezintă vătămarea violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care au avut loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă de, cel puțin, 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces.

Bola profesională constă în afecțiunea care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau profesii, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă.

⁷ Acesta s-a înființat în subordinea Ministerului Muncii și Prevederilor Sociale, prezidat de un ministru și format din consilieri ministeriali, reprezentanți ai Confederației Generale a Muncii, Comisiunii de Stat a Planificării, Ministerului Învățământului Public și responsabili cu protecția muncii.

Acest consiliu avea rolul de a studia și propune noi măsuri în domeniu și de a controla modul de aplicare a celor stabilite dispunând de un corp de inspectori tehnici, pe ramuri de producție. De asemenea, erau stabilite obligațiile și răspunderile în domeniul protecției muncii la nivelul ministerelor, centralelor și întreprinderilor.

⁸ Popescu Andrei, „Dreptul internațional și european al muncii,” Ediția 2, Editura C. H. Beck, București, 2008, p. 410.

⁹ A se vedea Țiclea Alexandru, op. cit., p. 78-79.

¹⁰ Primul director al Biroului Internațional al Muncii a fost francezul Albert Thomas, fost jurnalist, om politic, ministru în timpul primului război mondial, el a avut un rol major în orientarea activității O.I.M. la începuturile acesteia.

¹¹ Angajatorii trebuie să ia măsuri pentru reducerea riscurilor ce ar putea aduce atingere securității și sănătății lucrătorilor. Cel ce încadrează va fi obligat să pună la dispoziția lucrătorilor îmbrăcăminte și echipament de protecție și să facă în așa fel încât mașinile, utilajele, substanțele pe care le utilizează să se afle sub un control strict și permanent.

¹² Prin serviciu de sănătate în muncă se înțelege orice serviciu investit cu funcții esențiale preventive și însărcinat să consilieze pe angajator, lucrător și pe reprezentanții acestora cu exigențele impuse pentru stabilirea, precum și pentru menținerea unui climat optim de muncă.

Acestea pot să fie organizate atât ca servicii deservind o singură întreprindere, ori ca servicii deservind mai multe întreprinderi, ele trebuind să fie informate de către angajator cu privire la orice factor care ar putea prejudicia sănătatea lucrătorilor.

¹³ Ion Traian Ștefănescu, „Tratat de dreptul muncii,” Editura Wolters Kluwer, București, 2007, p. 606.

¹⁴ Publicată în J.O.C.E. nr. L183 din iunie 1989.

¹⁵ Securitate și Sănătate în Muncă, Ediția a V-a, 22 februarie 2008, Editura Best Publishing, p.14.

¹⁶ A se vedea Tiberiu-Constantin Medeanu, „Accidentele de muncă”, volumul I, Editura Lumina Lex, București, 1998, p. 11.

¹⁷ *Ibidem*, p. 15.

BIBLIOGRAFIE

1. Țiclea Alexandru. *Tratat de dreptul muncii*. Editura U. J, București, 2007.
2. Radu Roxana Cristina. *Dreptul muncii*. Editura C. H. Beck, București, 2008.
3. Chiriță Livia. *Scurt istoric al asistenței medicale în România*. Revista Medicina Familiei, nr. 13, Editura Polirom, Timișoara, 1997.
4. Popescu Andrei. *Dreptul internațional și european al muncii, ediția a II-a*. Editura C. H. Beck, București, 2008.
5. Ștefănescu Ion Traian. *Tratat de dreptul muncii*. Editura Wolters Kluwer, București, 2007.
6. „Securitate și Sănătate în Muncă”, ediția a V-a, 22 februarie 2008, Editura Best Publishing.
7. Medeanu Tiberiu-Constantin. *Accidentele de muncă, vol. I*, Editura Lumina Lex, București, 1998.
8. Codul Muncii al României, adoptat prin Legea nr. 53/2003.
9. Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 646 din 26 iulie 2006.
10. Directiva-cadru nr. 89/391, publicată în J.O.C.E. nr. L183 din iunie 1989.
11. Vieriu Eufemia, Vieriu Dumitru. *Dreptul muncii*. Editura Pro Universitaria, 2011.

Prezentat: 28 martie 2012.

E-mail: bajenaru@rambler.ru